

подальшому – паспортів бюджетних програм, звітів про виконання паспорту бюджетної програми та унеможливує проведення оцінки ефективності бюджетних програм; недосконала система результативних показників бюджетних програм у зв'язку із тим, що окремі з них мають нереалістичний характер, неоднозначні та суперечливі) [3];

– відсутність розроблених заходів та комплексних дій органів місцевого самоврядування, головних розпорядників коштів місцевих бюджетів щодо оптимізації мереж підпорядкованих бюджетних установ (в значній мірі через спротив населення щодо можливого закриття закладів охорони здоров'я, освіти і т.д.), що не сприяє підвищенню ефективності витрачання бюджетних коштів.

Отже, активний вплив місцевого самоврядування на формування соціально-економічних відносин можливо лише у тому випадку, якщо місцева влада сформує достатній обсяг фінансових ресурсів, якими може розпоряджатися в межах своїх повноважень, та ефективно використання мобілізованих доходів до місцевих бюджетів.

Література:

1. Бюджетна система. Вишкіл студії: навч. посіб. / За ред. С.І. Юрія, О.П. Кириленко. – Тернопіль: Економічна думка, 2010. – 424 с.

2. Звіти про виконання Державного та місцевих бюджетів України за 2013–2016 рр. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>.

3. Кізіма Т. Проблеми вдосконалення бюджетної політики держави в контексті фіскальної децентралізації / Кізіма Т., Лободіна З. // Світ фінансів. – 2016. – Вип. 4 (49). – С. 7–19.

4. Лободіна З. Трансформація видатків місцевих бюджетів у контексті бюджетної децентралізації / Зоряна Лободіна // Світ фінансів. – 2015. – Вип. 1. – С. 69–82.

Шегера Катерина Миколаївна

Студентка групи ФУПОМ-11

Науковий керівник – к.е.н., доцент Горин В.П.

ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФЕРТІВ ТА ДЖЕРЕЛА ЇХ ФІНАНСУВАННЯ

Розвинута система соціального захисту є невід'ємним атрибутом сучасного цивілізованого суспільства. Вона спрямована на забезпечення добробуту та надання допомоги найбільш вразливим верствам населення, зниження рівня бідності та зменшення диференціації доходів. Держава бере на себе зобов'язання та відповідальність виступати реальним гарантом соціальних прав своїх громадян. Соціальні витрати є одним із важливих факторів, котрі визначають рівень життя суспільства. Функціонування механізму усунення

соціальних ризиків населення зосереджене на наданні йому захисту та допомоги у разі економічної та соціальної нестабільності, що виникли у зв'язку з певними подіями чи обставинами.

Державні соціальні трансферти – це система грошових або натуральних виплат населенню, що не пов'язані з його участю в господарській діяльності в даний час або в минулому. Внутрішня структура державних соціальних трансфертів різниться в залежності від особливостей моделі соціальної політики та містить в собі три узагальнених елементи: соціальне страхування, соціальну допомогу, дитячу допомогу [1].

Законодавство України передбачає захист певних соціальних груп. В Україні державні соціальні трансферти надаються у грошовій (готівковій та безготівковій) і натуральній формі. До грошових форм відносять: пенсії, допомоги, стипендії, дотації, що становлять частину доходів громадян. У натуральній формі це: отримання продуктів харчування, технічних засобів пересування, протезування, працевлаштування громадян, які частково втратили працездатність, утримання непрацездатних у будинках для людей похилого віку та інвалідів. Законодавство передбачає послуги соціально-побутового характеру: оплата житлово-комунальних послуг, проїзд у громадському транспорті, санаторно-курортне, медичне обслуговування та лікування, соціально-трудова реабілітація інвалідів тощо [2].

Протягом останніх років спостерігаються випереджальні темпи зростання соціальних трансфертів порівняно з ВВП та доходами населення. У структурі грошових доходів населення за останні 20 років частка соціальних трансфертів постійно збільшувалась, і в окремі періоди сягала від 36,0% до 40,8% [3]. Однак, незважаючи на зростання обсягів соціальних трансфертів, рівень розшарування в суспільстві суттєво не змінився – це свідчить про необхідність впровадження ґрунтовних реформ усієї системи соціального захисту населення з метою підвищення його ефективності й забезпечення адресності соціальної підтримки.

Механізм фінансового забезпечення соціальних трансфертів передбачає залучення ресурсів багатьох ланок фінансової системи, зокрема: бюджетів різних видів та фондів соціального страхування, які є складовою державних фінансів; фондів майнового та особистого страхування; фінансів домогосподарств; грошових фондів суб'єктів господарювання. Кожна держава повинна звертати увагу на збільшення такого аспекту як обсяг фінансування соціального захисту за рахунок бюджетних коштів.

Коштами місцевих бюджетів фінансуються державні програми соціального забезпечення: притулки для неповнолітніх; територіальні центри і відділення соціальної допомоги. Здійснюються видатки, спрямовані на соціальний захист, зокрема, фінансуються пільги ветеранам війни і праці, допомога сім'ям з дітьми, додаткові виплати населенню на покриття витрат з оплати житлово-комунальних послуг, компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян [4]. Обсягом ВВП та науково обґрунтованим оптимальним обсягом фонду споживання визначаються фінансові можливості держави і відповідно від цього залежить величина

коштів, котрі можуть бути направлені на соціальний захист населення. Держава керується певними вимогами та параметрами, здійснюючи соціальні виплати. Задля виконання програм необхідна відповідна сума фінансових ресурсів, кількість яких за сучасного стану національної економіки обмежена. Тому вкрай важливо вміти раціонально ними розпоряджатися.

Отже, пріоритетом соціальної політики в сучасних умовах є проведення ґрунтовної реформи системи соціального захисту та, зокрема, однієї з її головних складових – соціальних трансфертів. Головним завданням такої реформи має стати побудова такої моделі соціальних трансфертів, яка б забезпечила оптимальний баланс між універсальністю та адресністю соціальної підтримки, дала можливість досягти високої ефективності трансфертів у питанні захисту найбільш вразливих верств населення. Також необхідно забезпечити доступ нужденних до важливих соціальних благ у відповідних розмірах. Система соціальної підтримки, що наразі склалася, основу якої складають загальні соціальні трансферти, субсидії на товари та послуги, а також категоріальні пільги, принципово не здатна вирішити завдання перерозподілу ресурсів на користь тих, хто найбільш цього потребує. Особливої гостроти ця проблема набула в умовах недофінансування соціальних програм, котрі в результаті стають важко реалізованими.

Література:

1. Бондарук Т.Г. Ефективність трансферної політики в системі державних відносин, проблеми та основні напрями їх розв'язання / Т.Г. Бондарук // *Голос України*. – 2008. – С. 81–82 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/595>.

2. Гордієнко Л. Роль соціальних трансфертів у формуванні доходів населення / Л. Гордієнко // *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. – 2014. – Вип. 36 (21). – С. 38–42. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2014_36\(2\)](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2014_36(2)).

3. Комарова О.О. Функціональне призначення соціальних трансфертів в умовах трансформації суспільства / О.О. Комарова // *Соціальна політика*. – 2014. – №3. – С. 75–82.

4. Максимчук Є.О. Бюджетне фінансування програм соціального захисту населення / Є.О. Максимчук // *Наукові праці НДФІ*. – 2009. – Вип. 3. – С. 106–114. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2009_3_14.